

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

Eblemata moralia et aeconomica

urn:nbn:de:bsz:31-101049

EMBLEMATA
MORALIA
ET
ÆCONOMICA.

Virgilius.

Omnia vertuntur, certè vertuntur amores.

De naturâ huius arboris videndus omnino.

PLin. lib. 13. cap. 4. Iohan. Rerum lib. hieroglyph. 50 cap. 10. ubi Diosphanem auctore grecum & Georgica Florentini citat, qui multa de Palina amore conscripsit, eam seorsum contra vescere maris desiderio, quod, modo radices versus cum porrigendo modo verticis in eum proclinatione alijsque affectuum signis non obscure proficitur.

Komt

3
K Omt hier, mannen ende wyven,
Die, oock als ghy sijt gepaert,
Dickmaels sijt gewoon te kyven,
Dickmaelstoont u wranghen aert;
Leert hier van de Boom-ghewassen,
Leert hier uyt het woefte wout,
Leert op u gefelschap passen
Siet! dat doet het quaestigh hout.
Let op dese Dadel-boomen,
Die met beken onderscheen
Sijn als brugghen op de stroomen
Mits sy hellen teghen een.
Echte lieden, lieve paeren,
Soo ghy in den echten staet
Oock den Eendracht kont bewaeren,
Niet dat u te boven gaet.

BATILLIVS.

P *Almarum hinc illinc, pontis ceu fornice durto,
Amnem intermedium femina masque tegunt
Vltro dum oppositos mas inde, hinc femina ramos
Curuantes sibi se consociare petunt,
Ire et in amplexus exoptatosque hymeneos,
Qua frondosi oculi sunt in amore duces.
Iam mihi non alię firment connubia flamme,
Preferat his omnem non aliunde puer.
Pronuba jam castos palma una accendat odores.
Cedat et ipsa suas spinea tēda faces.*

Greg: Richterus in Epistola dedicatoria axiom: Eccles. ad matrimo-
nium mysticum Cristi & Ecclesie hoc ipsum Emblemata non minus pie quam
argute transtulat.

SVVM QVEMQVE FORTVNÆ POENITET.

II.

Cicero.

Nemo est, quin ubi vis, quam ibi, ubi est, esse malit, nam suam quisque conditionem miserrimam putat, cum tamen contentum suis rebus esse, maxima sunt certissimaque divitiae.

Als

Als het visje leyt gevanghen
 Daer het noyt te voren lagh,
 Strax soo krijghet groot verlanghen
 Om te wesen daer het plagh;
 Maer een ander, afgedreven
 Vande Maes oft vanden Rijn,
 Koomt ontrent de fuycke sweven,
 En begeerter, in te sijn.
 Wie heeft vreemder dingh gelesen?
 Noyt en is de mensch geruft,
 Isset niet een selsaem wesen?
 Niemant heeften vollen lust:
 Schoon men koomt tot hooghe staten,
 Schoon men heeft geduchte maght.
 Schoon men krijght oock groote baten,
 Noch ist datmen meerder wacht.
 Vrienden, laet u vergenoughen
 Met dat u den Hemel geeft,
 Wilt u nae de reden voughen,
 Dat is t'beste datmen heeft
 Waerom wenschen, hopen, schromen?
 Waerom altijd weder aen?
 Schoon ghy mochtet al bekomen,
 't Kond u dan oock slimmer gaen.

Quin & hoc modo applicari poterit similitudo.

Piscis cum modum ingrediendi nassam videat, egrediendi non videat, & nihilomi-
 nus ingrediatur, piscatoribus fit praeda: non est ergo suscipiendum negotium, nisi
 prius perspecta ratione qua te possis inde rursus explicare: nec enim labyrinthi ingre-
 diendi sunt sine filo, quo securus possis redire.

Aaa 3

QVALIS

QUALIS REX TALIS GREX.
III.

Lucanus,

... Procerum molus hoc cuncta sequuntur humanum paucis viuit genus.

Claudianus.

Sicilicet in vulgus manant exempla potentum
Vtique ducum lituos, sic mores castra sequuntur.

Cicero.

Auferendi de medio autores non tam ulciscendi causa, quam ut in presens docu-
mentum statuas, ne quis talem amentiam velit imitari. ad Brutum Epist. 15.
Siet

7.
Siet doch eens in desen poel
Was te vooren geen gewoel,
Geen geruchte, geen geschil,
Alle dinghen waren stil,
Al de vogels sonder nyt,
Al de vogels sonder stryt,
Maer een schreeuwer metter vlucht
Hier gevallen wyte lucht,
Maecte, door sijn hees geschal,
Twist en oproer over al,
Maecte dat het gansche rot

Quam gespronghen wyt het kot,
Quam soo fel hier in gestort
Dat het water troubel wort.
Het is nut te sijn geloost
Dat een wys, een selfaem hoost,
Dat alleen een eenigh man
Gansche ryken storen kan;
Dan het is oock wel gesien
Heden en in ouden tyen,
Dat een eenigh hoost ge-velz
t' Gansche lant in ruste stelt.

TVm fluuialis anas sine murmure ludit in vndis,
Cum sibi vicinum non videt esse marem;
Irruat in medias si mascula forte volucris
Fit sonus, & stagnat turbida fece palus.
Cuncta licet fileant, tamen efficit vnus & alter
Vulgus vt insanâ seditione fremat:
Tolle duces sceleris, mox cætera turba quiescet:
Qui sapit, hinc tantum lilia summa metit.

Exempla vide in Absolone. 2. Samuelis. 18. 16. in Seba. 2. Samuelis.

20. 22.

Aristotel. 5. Polit. cap. 4.

Nobilium factiones trahunt ad se & in partes rapiunt vniuersum
etiam populum.

AMOR,

AMOR HVMANÆ VITÆ GLVTINVM.
III.

Philippus Beroaldus in orat. in principio enarrationis Propertij.

Quod in nauigio gubernator, quod in ciuitate magistratus, quod in mundo sol, hoc inter mortales est Amor, nauigium sine gubernatore labascit, ciuitas sine ma- | gistratū periclitatur, mundus sine sole te- | nebricosus efficitur, & mortalium vita sine amore vitalis non est.

Siet

2

Siet wat het vier vermagh! het doet de steghe duygen
Sich voughen tegen een, en nae de mate buygen,
Hoe seer de kuyper klopt, het vier is meer als dat,
Het vier verheelt het vverck, en maeckt een bondigh vat,
Wat is van echte trouvv, en vande rechter-handen?
Wat van het bruyts juvveel en alle diere panden?
Wat isset of de jeught gaet trouvven inde kerck?
Tis al maer vvater-verf, tis al gebroken vverck:
De liefde bint het volck, de liefde vought de zielen,
Die sonder dat verbant in duyfent stucken vielen:
Brenghet liefde, soete jeught, ontrent de vveerde trouvv,
Want sonder dat behulp en isset maer berou.

Ambros. de Offic. lib. 3

Solatum huius vitae est vt habeas cui pectus tuum aperias, cui arca-
na communices, cui secreta tui pectoris committas, vt colles tibi
fidelem amicum qui in prosperis gratuletur tibi, in tristibus compatiatur,
in persecutionibus adhortetur.

Bbb

SEPES

SEPE SAPIENTIÆ, SILENTIVM.
V.

Val. Maximus.

Taciturnitas optimum ac tutissimum administrandarum rerum vinculum.

Cato.

Nam nulli tacuisse nocet nocet esse locutum.

Ovidius.

*Eximia est virtus prestare silentia rebus;
At contra gravis est culpa tacenda loqui.*

VVan-

VAnneer het wy-
 werck niet en
 slaet
 Maer dat alleen de
 wijfer gaet
 Soo wortet niet te
 licht ontstelt
 Ghelijck de daet en
 reden melt
 Maer als het al den
 ganschen dagh
 Is besigh met een
 staeghen slagh
 Soo feylter schier
 aen yder radc
 Geduerigh ick en
 weet niet wat.

Aen wie men vry
 een groot beslagh
 Oock sonder
 schroom betrouwen
 magh:
 Maer die schier
 niet ter weerelt doet
 Als dat een yder
 weten moet,
 Die is (het sy men
 liefde pleeght
 Of dat men groote
 dingen weeght)
 Die is ondiens-
 tigh over al
 En baert alleen
 maer ongeval.

Wie doen, en
 efter swijgen kan
 Dien houd ick
 voor een seker
 man

Vvel leert dan
 swijgen soete
 jeught
 VWant swijgen
 is een schoone
 deugt.

Seneca Epistol. 16.

Nihil aequè proderit, quam quiescere, & minimum cum alijs loqui,
 Plurimum secum.

Ambros. lib. 1. de Offic.

Quamplures vidi loquendo in peccatum incidisse, vix quemquam
 tacendo: ideoque tacere nosse difficilius est quam loqui. scio plerof-
 que tacere nesciant: sapiens est qui nouit tacere.

Bbb ALTERIUS

12
ALTERIVS NON SIT, QUI SVVS ESSE POTEST.
VI.

Seneca.

Inestimabile bonum est suum fieri.

Cæsar, lib. 3. de bello gall.

Omnēs homines libertati student & conditionem seruitutis oderunt.

Danck

59
D Anck heb, o Wijngaert, oude stam
Dat ick een reys soo verre quam
Dat ick mijn eyghen vvortels had,
En soogh voortaeen mijn eygen nat;
Nu vvil ick naer een ander dal
Daer ick mijn eyghen vvesen sal.

De vryheyt is te grooten goet,
De vryheyt is te vvonder soet;
Wat hanght hy aen een ander man
Die van sijn eyghen leven kan?

Seneca.

*O*mnium quidem occupationum conditio misera est, eorum tamen
miserrima, quine suis quidem occupationibus laborant, ad alie-
num dormiunt somnum, ad alienum ambulant gradum, ad alienum
comedunt apetitum.

Horat.

*Q*uisnam igitur liber est? sapiens, sibi que imperiosus,
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent,
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus.

Plautus.

*O*Mnes profectò liberi libentius sumus quam
seruimus,

Acerba enim est omnis homini ingenuo.

seruitus.

Bbb 3

Kunst

Cicero.

Non viribus, non velocitate aut celeritate corporum res magna geruntur, sed
consilio & sententiâ.

Valerius Flacc.

... sepe acri potior prudentia dextrâ,

Cicero.

Parvus sunt arma foris nisi sis consilium domi.

Sic

Siet hier den grooten Walle-vis
 Siet wat een monster dat het is
 Siet hier dat ombelompen vee
 Het schijnt een eylant inde zee
 En efter wort het dier gewont
 Alleen maer door een gauvven vont
 Het wort gevanghen en geschent
 Oock in sijn eyghen element
 En dat noch van een schippers gaff
 Die nau acht voeten hoogh en waff.

Vraecht ymant hier de reden van?
 Wat is dat ick seggen kan
 Als dat geweld en groote kracht
 Wort inder haest tot niet gebracht,
 Ten sy dat vvijsheyt voor en nae
 Ten sij beleydt te roere stae?
 Want anders sietmen dat gevvel
 Door eyghen krachten vvort gevel.

Ghy bout dan niet op groote macht,
 En min noch op u eyghen kracht,
 Maer doet u saecken met verstant
 Want dat is vry al vaster bant.

Cicero,

Cedant arma Toga.

Gallicum Adagium

Mieux vaut engin que force

Italicum proverbium

Buona la forza a meglio l'ingegno.

Horat.

Vis consilij expers mole ruit sua.

Dat

Quam miser iste Coquus , cui nil pinguedinis olla
 Servat , & assanda est cui male pasta caro !
 Non illi grato , redolet nidore culina ,
 Splendida non liquido tingnitur ossa garo .
 Quam miser iste Procus , cui nil habet arca , cuique
 Culta puella domum , sed sine dote , venit !
 Ille quidem letas numerat pro tempore noctes ,
 At miseros poterit quis numerare dies ?
 Ergo puer totis hæc dogmata conde medullis ,
 Viuere in dura conditione velis .
 Macra foris ne sume , domi si pingua desint ;
 Si bonus esse Coquus , si Procus esse velis .

IC hebbe goet verstant van al de keucken-streken,
 Dies can ic van gebract en van gesoden spreken;
 Welhoort dan eens een woort, en neemtet vlijtigh aen,
 Al koomtet van een kock, het can ooc verder gaen.
 Indien u vet ombreect om u gebract te dropen
 Soo wacht u, vvarje doet, van mager vleys te kopen;
 Een blauwen schapen-bout en wil geen schralen heert,
 Maer vleys dat magher is dat eyft een vetten weert.
 My dunct, beminde vrient, ghy sijt niet wel te vreden,
 En seght (nae dat het schynt) dit sijn maer keucken-reden;
 Icbidde, neemt gedult, en svvijght een vveynigh stiel,
 Ghy sultet haest verstaen vvaer dat ic henen vvil:
 Al spreek ic lieve maet, alleen maer van het koken,
 O vryer, letter op; het is tot u gesproken:
 Het is een korte les, u dienstigh inde min,
 V dienstigh boven al ontrent het huysgesin.
 Kont ghy een teere maeght niet bieden goede daghen,
 Al wat ic bidden magh, soo vvachtet haer te vrighen;
 Want fooje my gelooft, die vry dit ambacht can,
 Het vleys dient vet te sijn, of boter inde pan:
 Soo ghy mijn raet veracht, en vvilt noch efter trouvven,
 Ick stellet voor gevvis, het sal u naemaels rouvven:
 Ey! vvat een slecht beleyt, en vvat een mal bedryf;
 Om een lid vvcl te doen soo lyt het gansche lijf.

Ccc

LIBEAT,

LIBEAT, QVOD EST NECESSE.
IX.

Egypti, lib. 11. cap. 9.

IN ipsis agrestibus feris arctissima, vincula, si se excitent, imprimuntur, si quiescant, relaxantur. nihil enim tam exasperat feruorem vulneris, quam ferendi impatientia.

Seneca.

Necessitatis non aliud effugium est, quam velle quod ipsa petit.

Seneca.

Grania scite ferentes minus ledunt.

Gellius.

Feras non culpes, quod vitari non potest.

Arn. Ferron

Necessitati parere semper sapientis est habitum.

VVan-

VV Anneer de vogel is verftelt,
 En ftaet en huppelt op het velt,
 Met ftricken om het been gevat,
 Soo wort hy des te lichter mat,
 Soo ligt hy des te meerder pijn,
 Vermits de banden engher fijn;
 Want hoe hy meer en harder fpringht,
 Hoe dat het garen harder dvinght,
 Dus blijft hy, nae een lang gebaer
 Ten proye van de vogelaer.

Indien dat noot of tegen fpoet
 Koomt ymant pranghen aende voet,
 Die maecke niet te grooten druck;
 Maer buyghe naer het ongeluck;
 Want die het leet onwilligh draeght
 En wort maer des te meer geplaeght,
 Maer die hen voughen naer het pack,
 Gevoelen minder ongemack.

D*Vm cadit in pedicas, quas callidus abdidit auceps,
 Clausaque captiuo crure tenetur auis,
 Saltat, & infanis clamoribus aera complet,
 Nec minus alarum verberere pulsat hamum.
 Quid facis infelix? aut quid tua crura fatigas?
 Vincla reluctantem te magis arcta premunt.
 Difficili si forte loco te vita locauit,
 Munus & haud aequae conditionis obis,
 Perfer, erit medicina tuis patientia damnis,
 Perfer, erit leuius quod bene fertur onus.*

Ccc 2

PAUPER

Ovidius.

Quid fuit ut tutas agitaret Dadalus alas,
 Icarus immensas nomine signat aquas?
 Nempe, quod hic aliè, demissius ille volares,
 Nam pennas ambo non habuere suas.
 Crede mihi, bene què latuit, bene vixit, & intra
 Fortunam debet quisque manere suam.

VVacrom

V Aerom koomje boven drijven
Ionghe Bliccken kleyne vis?

Ghy mocht beter onder blijven,
Daer u eyghen vvooningh is:
Boven vliegghen groote meuvven
Met een vvonder fel geraes,
Die geduerigh komen schreuvven
Om te grijpen eenigh aes;
Laet daer groote vissen komen,
Laetse stijghen inde lucht
Die geen graghe vogels schromen,
Noch voor grijpers sijn beducht.
Alderhande kleyne dieren
Sijn beneden alderbest,
Daer ist datse moghen svvieren,
Daer is doch haer eyghen nest:
Als een Blicck hem meynt te draghen
Soo gelijk een Walle-vis
Dat sijn voor hem vvisse plaghen,
Mits hy knap gevanghen is
Als een minder meynt te pleghen,
Dat een meerder heeft bestaen;
Dat is hem gans ongelegen,
Want het doet hem t' onder gaen.

Juvenal.

H *And facile emergunt quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.*

Quid.

P *Auper amet causé timeat maledicere pauper
Multaque diuitibus non patienda ferat.*

Ccc 3

VITA

V. V. V.

VITA ROSA EST.
XI.

Vita Rosae est, dum surgit, abit; breve tempus utriusque est:
 Hei mihi! Lux partem quaque decoris habet.
 Virentes morimur, morientes vivimus; ingens.
 Portio mors vite portio vita necis:
 Labitur orta dies, & dum venit, hora recedit.
 Quid fugiam mortem? me mea vita fugit;
 Protinus incipiam non mobilis esse mouendo,
 Et vix dum caepi vivere, vita fugit:
 Nos miseros vita quid de breuitate queramus?
 Dum queror, hoc ipso tempore vita fugit.

Het

HEt Roosje kinders, datje siet
 En dat soo rooden knopjen biet;
 Dat is een schoon, een bly gewas,
 Maer al te vluchtigh, al te ras
 Het is gelijk u teere jeught,
 Dat is te seggen, corte vreught:
 Geen dach hier opter aerden daelt,
 Geen Son hier inde weereit strael,
 Of t'mist geduerigh dit en gint
 Daerom de plucker dat bemint;
 Het gaet te niet, terwyl het groeyt;
 Het wort verlept, ooc als het bloeyt,
 En, schoon het dunct ons vvonder eel
 Syn trofie vvort een dorre steel.

Siet Vrysters, met den snellen tyt,
 Die staeg en ongevoelick glyt,
 Soo vvorden blonde vlechten grys
 Soo vvorden blyde sinnen vys,
 Soo vvorden roode lippen blau,
 Soo vvorden schoone vvanghen grau,
 Soo vvorden rappe beenen stram,
 Soo vvorden vlogghe voeten tam
 Soo vvorden vette leden schrael
 Daer leyt de schoonheyt teenemael.
 Daer coomt de rimpel in het vel,
 Ach wech is dan het minne-spel,
 Ons leven neemt allenxen af,
 Wy gaen geduerigh naer het graf,
 En even met dit eyghen vvoot
 Soo gaen ons snelle dagen voort.
 Siet maecht of vryer, vvieje sijt,
 V bloemken is van corten tijt.

Voor

Plaut. Bacch.

Illesebrofius fieri nihil potest, nox mulier vinum
Homini adolescentulo.

Ouid.

Nox & amor vinumque nihil moderabile suadens
Illa pudore vacat liber amorque metu.

Sict

Siet wat een selfaem dingh ! ken worde niet gedreven,
 Maer can al naer ic wil, in alle boomen sweven;
 Daer is geen wacker oogh, dat op de netten loert;
 Daer is geen vogelaer? die aen het garen roert,
 Daer is geen Quackel-been, geen loofse vogel-pijpen,
 Geen ander slim beleyt, om my te moghen grijpen;
 Int corte, niet een mensch die op het vanghen past,
 En des al niettemin soo ben ic efter vast;
 Ic ben, 'ken weet niet hoe, ic ben eylaes / gevanghen,
 Ic blyf, eer ic het weet, in dese stricken hanghen;
 Vraeght ymant hoe het coomt? vvel hoorter reden van,
 Mischien of mijn verdriet een ander dienen can:
 Schoon ic geen vleder-muys geen vul en vvas geschapen,
 Noch vvas ic inder nacht onvvilligh om te slapen;
 Noch socht ic over al int duyfter mijn bejagh,
 Hoe vvel mijn grilligh oogh int duyfter niet en fagh,
 Nu ben ic hier verfstelt, onseker vvat te maecken,
 Mijn dunct tis buyten hoop hier uyt te moghen raken;
 Nu roep ic met verdriet, och vvaer ic inden nest!
 Dat is een jonghe vvulp, en alle vogels, best.
 De nacht, de naere nacht die heeft gevvisse laghen,
 De nacht, de naere nacht die brenghet gevvisse plaghen;
 Gelooftet, die her raeckt; Al vvie by nachte loopt
 Die pleeght sijn mallen lust tot hy het eens becoopt.

Alio sensu

Lina vides manibus quæ non trahit improbus auceps
 Ipsa mouet casses vt capiatur auis
 Rete boni, Princeps, sit principis istud imago
 Quem scelus immitem non levis ira facit
 Non priuata tibi gladium vindicta ministret
 Sed velut invito concidat ense reus
 Fac toties alijs tractanda negotia mandes
 Exercet quoties carnificina reos
 At quoties aliquis merito decorandus honore est
 Tunc ades & larga premia tunde manu.

D d d

LVCEAT

Seneca,

Nunquam est inutilis opera civis boni.

Nam

Vtile etiam exemplum quiescentis.

Plinius Paneg.

Melius homines exemplis docentur,
quæ in primis hoc in se boni ha-
bent, quod approbant, quæ præcipiunt,
feri posse.

Ouid.

Sic agitur censura & sic
exempla parantur.
Cum iudex alios quod monet
ipse facit,

Vrienden

VRienden, het sijn nutte saecken
 Datter aen het dorre strant
 Staet een hoogh, een vierigh baken,
 Dat geheele nachten brant;
 Want als ymant coomt gevaren
 Midden uyt de woeste zee,
 Midden uyt de stoute baren,
 t'Wijst het schip een goede ree.
 Dit is recht het eyghen wesen
 Van een vroom, en achtbaer man,
 Die ten Hemel-vvaerts geresen
 Voor een Baken strecken can.
 Laet u licht, ô Christen, ryfen
 Laetet schijnen over al,
 Ghy moet aen de weerelt wyfen,
 Hoe en waer men vaeren sal.

Hugo de claustro. Animæ lib. 3.

S*ic luceat lux vestra coram hominibus; id vero ex hoc fit cum apparet
 misericordia in affectu, benignitas in cultu, humilitas in habitu,
 modestia in cohabitatione, patientia in tribulatione.*

Greg. super Ezech. homil. 5.

Q*ui in occulto bene viuit, sed alieno profectui minime proficit, carbo
 est. qui vero in imitatione sanctitatis proficit, lumen rectitudinis
 ex sese multis demonstrat, lampas est: quia sibi ardet, & alys lucet.*

Ddd 2

Qui

Qui a une chouette prend des autres oiseaux.

XIV.

Calph Eclog. 7.

O Utinam nobis non rustica vestis inestet,
Vidissem propius mea numina, sed mihi sordes
Nudaque paupertas, & admiro fibula morsu
Obsuerant.

Iuuenalis. sat. 3.

*Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
res angusta domi.*

Ach!

A Ch' vvat heb ic met verlangen
 Menighmael hierop gelet
 Hoc ic vogels mochte vangen
 Met dit eygen vincke-net,
 Maer al vvat ic heb begonnen,
 Wat ic immer heb gestaen,
 Noyt en heb ic yet gevonnen,
 Noyt en heeftet vvel gegaen;
 Dan had ic te bloot geseten,
 Dan begon ic al te vroug,
 Dan had ic den slach vergeten,
 Dan en trock ic niet genough,
 Dan vvast al te stueren vveder,
 Dan te claren Sonne-schijn,
 Noyt en quamer vogel neder,
 t'Scheen ten vvilde nimmer sijn:
 Vraegter ymant nae de reden,
 Waer aen dat het schorten mocht?
 Geensins aen mijn rappe leden,
 En noch minder aende locht:
 Maeker, hoort eens sonder jocken
 Hoort den gront van mijn verdriet,
 Vincken moeten vincken locken,
 Sonder vincken vanghtmen niet,
 Vincken heb ic nu gekriegen
 Daer ic mede vincken magh,
 Nu soo coomter vinck gesegen,
 Daermen eerst geen vinck en sagh.
 Dit o vrient dit moetje dincken,
 Anders sijt ghy my te dyvaes,
 Niemand vinckter sonder vincken,
 Niemand vister sonder aes.

Ddd 3 vviçt,

Seneca Oedip.

Cnosium regem timens
 Alta dum demens petit,
 Artibus fidens nouis,
 Certat & veras aues
 Vincere, ac falsis nimis
 Imperat pennis puer,
 Nomen eripuit freto.

VVan-

VVanneer de vos souct over al
Waer dat hy roof becomen sal

Soo hy dan toomt ontrent het ijs,
Soo is het vosje vvel soo vvijs
Al voren door een snel gehoor,
Al voren met een vvacker oor,
Te prouven uyt den vvater-slagh
Hoe dick de schorse vvesen magh,
En vint het dan het ijs te svvack
Soo hout ons reyntje sijn gemack,
Soo blijft het daer het eerstmael vvas,
Om niet te vallen inde plas.

Ghy, die in nieuven handel treet
Daer ghy de gronden niet en vveet,
Of onder vreemde lieden coomt,
Het is u nut te sijn beschroomt,
Het is u dienstigh traegh te sijn,
En noyt te bouven op de schijn:
Ghy neemt dan noyt yet by der hant,
Of steeck u vingher in het lant,
En let eerst hoe de baken staen,
Eer dat ghy verder pooght te gaen;
Want nieuuv beslagh, en groote spoet
En dede noyt sijn meester goet.

Cornelius Gallus,

Euentus varios res nona semper habet,
Insidijs nouitas semper amica fuit.

Poëta quidam vetus in Anthologiâ, Sect. 1. tit. in Inuidiam.

*SI quis odit ipse quos amat Deus
 Se prodit ipsum quod fiet stultissimus
 Aduersus ipsum namque sese amat Deum
 Ex inuidia hauriens bilem acerrimam
 Amare oportet hos Deus quos ipse amat.*

Nazianz. de Inuidis.

Alienam felicitatem suam interpretantur infortunium,

Vrienden

VRienden, die het dier besiet
 Datmen Salamander hiet,
 Let eens met een sneghen geest
 Let eens naerder op het beest
 Let eens wattet hier beduyt,
 En dan treckter voordeel uyt.

Als het dondert, als het raest,
 Als de wint geweldigh blaest,
 Als het storremt uyte lucht,
 Soo dat al het wout versucht,
 Dan soo is het monster wel,
 Dan soo soucktet enckel spel;
 Maer als sich een hellen dagh,
 Schoonder opent alse plagh,
 Als de sonne lustigh schijnt,
 Dan ist dat het sit en quijnt,
 Dan ist, dat het sit en pruylt,
 Dan ist, dat het sit en schuylt,
 In een diep, en duyster gat,
 Daer noyt vrolick dier en sat.

Dit is recht een nydigh mensch,
 want die krijght sijns hertsen wensch
 Als het elders qualick start

Als het ymant tegen gaet,
 Hy is dan eerst recht verblijt
 Als de gansche buerte krijt:

Maer indien het soet geluck
 Koomt versachten haren druck
 Soo dat yder, vrolick wert
 Siet! dan treurt sijn vinnich hert,
 Siet! dan staet hy bangh en siet
 Gans onlustigh vol verdriet,
 Vol gequel, en wrang berou
 Of hy sielen pijnen sou.

Tis voorwaer een arrem man,
 Die noyt vrolick wesen kan,
 Dan als ymant sit en klaeght,
 Of een diepe smerte draeght;
 Of die eenigh sit en treurt
 Als sijn vrient yet goets gebeurt.
 Vrienden, wat ick bidden magh,
 Hout u vry van dit bejagh,
 Gunt u naesten al het goet
 Dat hem Godes segen doet,
 Maeckt u van dit monster vry:
 Droef met droef, en bly met bly.

Cum sine nube dies, cum tristia fulgura cessant.
 Tunc fera, tunc volucris, tunc pecus ovine salit;

Sola cauis moribunda gemit Salamandra sub antris,
 Sola tremens duram corpore plangit humum.

Tristia nulla videt tristi tamen ingemit ore
 Invidus, & maestâ ducit in vrbe choros.
 Ach miser est, nullis stetur cui stetur augeat!
 Ach mala sunt, si quis gaudia solus habet.

Ece

VI,

Staius.

DA sparium tenuemque moram, mala cuncta ministras
Impetus

Ouid,

Differ, habent parua commoda magna moræ.

De

DE Perse-boom, het vrough gewas,
 Dat bloeyt gemeenlic al te ras,
 Soo dat het licht sijn bloem verliest
 Wanneer het inde lente vriest.

Een ander boom, nae mijn verstant,
 Is wyser hout, als dese plant,
 Omdat het noyt sijn loof en schiet,
 Voor dat het groene boomen siet.

Het is beswaerlick aen te gaen
 Dat niemant oyt en heeft bestaen
 Want wieder pleeght een nieuwen vont,
 Die brant vvel licht sijn hollen mont,
 En isser dan een snegher gast
 Die beter op de tyden past,
 Die sietmen dat de vruchten treckt
 Van dat een ander heeft ondeckt;
 Dus ghy, die dit en gint bestaet,
 Siet datje niet te ras en gaet,
 En vveest niet van te lossen aert,
 Maer let hoe dat een ander vaert.

Seneca Agam,

Proinde quidquid est spacium, & tempus tibi,
 Quid ratio nequit sepe sanauit mora,

Seneca.

Si quid bene factum velis, tempori trade.

E 2

FOMES

FOMES VIRTUTIS, CALAMITAS.
XVIII.

Syllius Italicus lib. 7. belli Punici.

*Tanta ad eò cum res trepida reuerentia Diuum
nascitur.*

Camerarius 58. cent. 1.

Fortis ab aduersis animus praeclarior extat
Pondere sic pressus surgit acanthus humo,

Als

87.

Als de kallick wort begoten
Met een kouden vvater stroom,
Dan vvort haere kracht ontsloten,
Als ontspronghen uyt een droom,
Dan vvort eerst haer vier ontsteken
Dat in haer verholen lagh,
Dan begintet uyt te breken,
Datmen noyt te voren sagh.
Als de boomen staen en vechten
Met den vvint en sijn gevvelt,
Dan ist datse dieper hechten
Haere vvortel in het velt.
Als de vvijngaert vvort gesneden,
En sijn vveeligh hout gesnoeyt,
Hy en heeft geen quaet geleden,
Want hy des te beter groeyt.
Vrienden, geeftet niet verloren
Als ghy valt in tegenspoet,
Want daer is de Tucht geboren,
Daer is oyt de Deught gevoet.

Alio sensu.

Viva supersusis calx exardescit ab vndis,
Crescit ab iniectis flamma fabritis aquis:

Sape putata graues dat vinea saepe racemos,

Arta notho Quercus se mage figit humo.

Exagitata feris Ecclesia dia tyrannis,

Candidior semper candidiorque fuit:

Quo magis haec premitur, tanto magis vsque resurgit,

Feruet in aduersis relligionis amor.

Ece 3

CEDENDO

CEDENDO VICTOR ABIBIS.
XIX.

Herodot.

A *U*divi viros ad necessitatem redactos praelium instaurasse, & superiorem quam
acceperunt cladem emendasse.

Cæsar lib. 3. de bello gall.

P *L*erumque in spe victoria redintegratis,
Viribus acrius pugnatur.

Als

Als ymant fiet eē wijde gracht
 En dat hy met sijn gansche
 maght
 Daer geensins over springhen kan,
 Hy worter noch wel meester van
 Indien hy slechts de grepe weet
 Dat hy maer wat te rugge treet,
 Want dat verweckt hem meerder
 vlucht,
 en draegt hem snelder door de lucht.
 Is ymant, t'sy dan out of jongh,

Gesint te doen een meester-sprongh,
 En dat het eerst niet voort en wil,
 Die boude sijn een weynigh stil,
 En porre niet te veerdigh aen
 Maer leere rat te rugge gaen;
 Want die met reden wijken kan,
 Dat is voor alleen handigh man,
 Die veeltijt wel te weghe bringht,
 Daer haest en kracht niet door en
 dringht.

Ardua res si capta tibi, nec vota secundet,
 Nec firmet timidas fausta Minerva manus;
 Vota quidem paulum, sed mox retenda, relinque;
 Prima quod haud potuit cura secunda dabit.
 Nonne retrocedens aliquis, rursusque recurrens
 Per foueam nifu dexteriore salit?
 Tunc metuenda phalanx animis si forte resumptis,
 Victa licet primo, rursus ad arma redit.

Histrio dum numerat vestigio pauca retrorsum,
 Mox redit; et docta fortius arte salit,
 Lis tibi cum vitij fuerat jam jamque recedens
 Terga dedisset tibi visa libido fuit,
 Letus es, at vigila; nam mox rediuiua recurret:
 Hei mihi! quot rediens altius vssit amor;
 Hei mihi! quam multos febris recidiua peremit,
 Ach quoties victor victus ab hoste redit.

LICEAT

Tiber, apud Sueton.

Boni pastoris est tondere pecus non deglubere

Salom. Prouer. 30,

Qui nimis emungit elicit sanguinem.

Wie

Vle Kaerffen met den snuyter nypt,
 Sie dat hy niet te diep en grypt
 Want die het licht te vinnigh snuyt
 Die bluft oock groote fackels uyt,
 En heeft dan niet voor fijnen danck
 Als swarten roock en vuylen stanck.
 Wie schapen scheert of menschen fchat,
 Verschoon' het vee, en oock de stad
 En voor het beste maectet hier
 Gelijck een suinigh hovenier,
 Die als hy groene kruyden snyt
 Voor al haer teeren wortel myt,
 Want soo hyt anders meynt te doen,
 Soo draeghtet noyt sijn leven groen.

Alexander apud Plutar.
Odi hortulanum qui a radice olera excindit.

Ex Cicer. ad Attic.
Odi principem qui pennas ita incidit, vt renasci nequeant.

Fff

NEC

Seneca Trag. 4.

*Q*uisquis secundis rebus exultat nimis
 Fluitque luxu semper in solita appetens
 Tunc illum magna dira Fortuna comes
 Subit libido,
 Quod non potest, vult esse, qui nimium potest.

De

DE staet-sucht en de klimmer-boon
 Die singhen veeltijts eenen thoon,
 Want eerst, wat dat de boom belanght
 Soo haest die maer een stock omvanght,
 Strax klimt het trots en moedigh kruyt
 En boven op, en boven uyt;
 Soo dat het sich ten lesten streckt
 Oock daer het rys niet toe en reckt,
 In voughen dat de schrale wint
 Daer als een eyghen speeltjen vint.

De staet-sucht, door haer trots gemoet,
 Die hout hier in gelijcken voet,
 Sy kent noch pael, noch middel maet,
 Vermits sy altijt verder gaet;
 Soo datse voor het leste svveeft
 Daer sy geen stock of steunfel heeft,
 En vvort dan eens ter neer geruckt,
 En met den voet int slijckt gedruckt.

Seneca de Beneficiis.

N*Vnquam improbae spei quod datur satis est; maiora enim cupimus
 quo maiora venerint, intentioque concitator est Ambitio siue
 cupiditas in magnarum opum congestu collocata vt flamma infinita vis
 acrior est quo ex maiore incendio emicuit.*

Inuenalis de Sciano.

*. . . . . nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
 Excelsae turris tabulata vnde altior esset
 Casus, & impulse preceps immane ruina.*

Fff 2

CEDENDO

CEDENDO VICTOR ABIBIS,
XXII.

Horat. lib. 2 od 10

A *Vream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret absoleti.
Sordibus tecti caret inuidendâ
Sobrius aula.*

Seneca Agamemnu.

F *Ælix, media quisquis turbe
Parte quietus, aura stringit
Littora tuta, timidusque mari
Credere cymbam, remo terras
Propiore legit.*

Ovid.

C *Rede mihi, bene qui latuit bene vixit, & intra
Fortunam debet quisque manere suam.*

Ghy

49
GHy, die hier het tangher'riet
Vanden wint gedreven fiet,
Syt verbaest en vraeght het my
Wat hier van de reden zy
Dat het riet niet metter daet
In het water nederflaet,
Dat het niet in stucken springht
Als de wint soo vinnigh dringht,
Daer nochtans een eyke stam,
Die schier aen den Hemel quam,
Licht ter aerden vvert geruckt
Licht ter neder vvert gedruckt,
Licht daer henen vvort gedrayt
Alser maer een stoker vvayt;

Hoort de reden, lieve vrient,
Die voor u gevveten dient;
Wat niet inder hoochte vvast
Dat en lyt als geenen last,
Dat en vvort niet licht gequelt,
Dat en vvort niet haest gevelt,
Door de krachten van de lucht
Daer van menigh rotse sucht:

Soo het dan noch opte maet
Mette vvinden overgaet
Soo en heeftet geenen noot
Van te vallen inde floot
Want (gelijck de daet betuyght)
Selden breect het datter buyght.

Fff 3

SAL

SAL SISTIT EVNTEM.
XXIII.

Gruter. Iamb.

Nec detrahas nec detrahentes audias.

Chrysoft.

*Si quis te praterente stercus commo-
sueat, hoc facientem nonne continuo
conuitio & cōsumelia afficias? hoc fac &
circa detractores non enim sic commotum*

Idem Trochaic.

*Equo animo ferre obtrectantes non
Vacat culpa sua*

*stercus illam fatorē suscipientē cartilagi-
nem percellit sicut aliena peccata, excussa
& vita impura prodita audientium ani-
mos contristare & exturbare solent.*

Als

47
Als de flecke coomt gekropen
Hier en ginder door het huys,
Tis al met haer slijm bedropen,
Niet een kamer blijft er kuys;
Maer de middel is te vinden
Om het vuyl, het leelick dingh
Op te schorsen, in te binden,
Dat het niet te verr' en gingh:
Men behouft maer sout te krijghen
Datmen op sijn leden stroit,
Strax soo sal het neder sijghen,
Als het ys wanneer het doit.
Als de lust u coomt bekoren
En u kruypt ontrent het brein,
Geeft den moet doch niet verloren,
Maer bewaert u leden reyn,
Uyt haer vuyl is wel te comen,
Laet maer 't Quaet niet verder gaen:
Sout, uyt Godes woort genomen,
Kan de sonde tegen staen.

Atria progrediens conspurcat eburnea limax,
Perque domum lento glutine cuncta notat;
Attu sparge salem, medio vestigia gressu
Sisset, in exiguam mox abiturus aquam.
Absentis solitus famam maculare sodalis,
Dum fauet auditor, dira venena vomit;
Increpet hunc aliquis, mox lingua proterua silebit,
Nec quo jam lior progrediatur habet;
Ars tua, Mome, jacet, si commoda deficit auris,
Ni faueant homines, ars tua, Mome, jacet.

AVARVM

Horat lib. 3. od. 16.

Inclusam Danaen turris aenea
 Robustaque fores, & vigilum canum
 Tristes excubiae munierant satis,
 Nocturnis ab adulteris;
 Si non Acrisium, virginis abdita
 Custodem panidum Iuppiter, & Venus
 Risissent: fore enim tutum iter, & patens
 Conuerso in pretium Deo.

Sooje

Sooje kranen vvilt betrappen,
 Hoort, hoe ghy het moet beftaen;
 Maect een deel papiere kappen,
 En dan lijm daer in gedaen
 Maer noch moetje niet vergeten
 Aes te legghen inden gront,
 Aes, dat dese vogels eten
 Met een onverfaden mont;
 Koomter dan een kraen gelopen
 Om te vullen haeren krop
 Siet! die moetet haest becopen,
 Want het kleeft haer om den cop.
 Willtje giere menschen vanghen,
 Hoort eens hoet gebeuren can,
 Hebben is haer gans verlanghen;
 Geeft, soo wortjer meester van.
 Daer is dan een gauvve jonghen
 Die op desen handel past,
 Thijrsis coomt ooc uyt gespronghen,
 En hy eet sijn eyghen gast.

Martial. 4. Epig,

T*V* potes insidias dona vorare tuas:
 Sic avidus fallax in dulget piscibus hamus,
 Callida sic stultas decipit esca seras.

Ggg INS

IS IDEM

50

INSIDIATUR QUI ADMODUM BLANDITVR.
XXV.

Seneca.

Malus ubi se bonum similat, tunc est pessimus

Cato.

Fistula dulce canit volucrum dam decipit auceps.

Cicero.

Sic habendum, nullam in amicitijs pestem esse maiorem
quam adulationem, blanditias, assentationem.

Ey

Ey
Enhe
Alto
End
Mac
Dan
He
Let o
Let o
Mee
End
In fe

L Osfele
Des oij
dij pour m
Des gens de l

Chi ti j
O trad

98
EY let hoe soet de linker speelt,
Hoe soet sijn listich pijpje queelt,
Ey let eens hoe sijn fleuytje gaet,
En hoe sijn quackel-beentje slaet,
Al tot de vogel is int net
En dat hem t'vlieggen is belet,
Maer dan soo is het soet geluyt,
Dan is terstont het speeltjen uyt.

Het is van outs niet vreemt geseyt
Let op een mensch wanneer hy vleyt.
Let op een mont die soetjens lacht
Meer als hy van te voren plaght;
En daerom segh ick heden noch,
In schoone woorden leyt bedrogh.

Aliter.

*L*oiseleur caut se sert du doux ramage
Des oisillons, & contrefaict leur chant
Aussi pour mieux decevoir le meschant
Des gens de bien imite le langage.

Italicum dictum.

*C*hi ti fa piu carezze che ne suole,
O tradito t'ha, o tradir ti vuole

Ggg 2 DANTI

S. Saluianus.

SI vis tibi esse consultum, si vis aeternam habere vitam, si cupis videre dies bonos, si relinque substantiam tuam indigentibus; sint facultates tuae alimenta miserorum, sit a pulentia tua pauperum vita, ut illorum refrigeria premia tua sint, ut illorum refectio te reficiat: si enim illi de tuo edent, tu saturaberis; si de tuo bibent, sitis tua estum ardoremque restringes, te illorum vestitis, vestiet; te illorum apricitas delectabit qui Christum facit heredem, in Christo omnia possides

Schoon

Schoon het Bietje coomt gevlogen
 Over al het rickend' kruyt,
 En, nae dattet heeft gefogen,
 Treckter was en honigh uyt;
 Des noch efter omuermindert
 Blijft de schoonheyt vande roos
 In haer wesen omvermindert,
 Mits sy noyt haer glans verloos.
 Wie den vromen plagh te geven,
 Of een schamel mensche voer,
 Schoon de lieden daer af leven,
 Hy en mindert noyt sijn goet:
 Siet de saeck is soo gelegen
 Waer men ymant gunste biet,
 Daer is strax des Heeren segen,
 Milde deylen arreemt niet.

Martialis.

*C*allidus effracta numos fur auferet arca,
 Prosternet patrios nupia flamma lares;
 Debitor usuram pariter sortemque negabit,
 Non reddet sterilis semina iacta seges;
 Dispensatorem fallax spoliabit amica;
 Mercibus exstuitas obruet vnda rates;
 Extra fortunam est quidquid donatur amicis,
 Quas dederis, solas semper habebis opes.

Ggg 3

OMNI

... Omnibus ansa,
Rebus inest ...

XXVII.

Proculus

Singulis actionibus aliud comieunt, aliudque tempus ad hoc vel illud perficiendum
Sitaque cum Plauto commoditatis omnes articulos oportet scire,

... nisi dextro tempore Flacci

Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem.

Epictetus.

Habet res unaqueque ansam suam, eaque apprehendenda ei qui feliciter ea uti
velit; scire enim quorsum quaque res spectet & quis eiusdem geminus sit usus
non minima pars prudentia est.

Ghy

Hy, die teere boom-gewassen
Hebt te raecken metter hant
Doet het niet als met verstant;
Leert hoe datje dient te passen
Datje niet te stijfen grijpt,
Datje niet te vinnigh nypt.
Vrient, daer is in alle saecken
Seker regel, seker wet,
Daer op dient te sijn gelet:
Yder heeft sijn eyghen raecken,
Wie van passe grypen can
Dat is vry een handigh man.
Ionghe Maeghden, swacke dieren
Vrouwen van gedweeghen aert
Dienen wel te sijn bevvaert;
Yder heeftse nau te vieren
Grypt hier niet als nae de kunst,
Biet hier niet als echte gunst.
„Met de oiren grijptmen potten,
„Schoone freuyten met de steel,
„Vuyle boeven met de keel,
„By de vvoorden vanghen sotten,
„Stoute gasten byde mou,
„Bloode maeghden door de trouw.

Niet

Virgil. 4. Æneid.

*S*ed mihi vel tellus optem prius ima debiscat,
*V*el Pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras,
 Pallentes umbras erebi, nocternaque profundam,
 Ante pudor quam te violem, aut tua iura resoluam:
 Ille meos primus, qui me sibi iuuxit, amores
 Abstulit, ille habent secum seruetque sepulchro.

Als

Als van twee gepaerde schelpen
D'cene breeckt of wel verliest,
Niemant sal u connen helpen,
Hoe men souckt, hoe nau men kiest,
Aen een die met effen randen
Iuyft op d'ander passen sou;
D'outste sijn de beste panden,
Niet en gaet voor d'eerste trou.
D'eerste trou die leert het minnen,
D'eerste trou is enkel vreught,
D'eerste trou die vint de sinnen,
Sy ist bloemtje vande jeught:
Nae mijn oordeel tvvee mael trouvven
Dat is veel niet sonder pijn,
Dry-mael, can niet als berouvven,
Want hoe kander liefde sijn?
Hout u eerste lief in vveerden,
Eerste met een vollen sin,
Tis een Hemel opter eerden,
Sooie paert uyt rechte min,

Mimus.

Habent locum maledicti crebrae nuptiae.

Nam.

Vidua & sua & aliena vitia nouit.

Hhh

NON

NON TE QUÆSIVERIS EXTRA.
XXIX.

Alciatus.

Aspicis aurigam currus Phaethonta paterni
 Igniuomos ausum flectere solis equos
 Maxima qui postquam terris incendia sparsit
 Est temere in fesso lapsus ab axe miser.
 Sic plerique rotis fortuna ad sidera reges
 Euecti, ambitio quos iuuenilis agit,
 Post magnam humani generis clademque suamque,
 Cunctorum penas denique dant scelus um.

Als

Als het smout niet uyt en walt,
 En niet in het vier en valt,
 Soo en rijster nimmer vlam
 Die den kock sijn boter nam;
 Maer de meyt blijft omverlet
 In het smelten van haer vet.

Een die in sijn palen blyft,
 En geen stouter handel dryft,
 Als hy by sijn ouders sagh,
 Of als hy te voren plagh,
 Die blijft meester van het stuck,
 En ontgaet het ongeluck
 Dat een ander licht beklempst,
 Die op dieper waters swemst
 Vrienden, blijft in u gevvest,
 Dat is alle menschen best;
 Selden isset datmen klaeght,
 Daermen niet te veel en vvaeght.

Ouid. Met.

..... *Anca no nocuit temeraria virtus.*

Seneca, Hercule furente.

..... *Nemo se tute diu
 Periculis offerre tam crebris potest;
 Quem sepe transit casus aliquando inuenit.*

Hhh 2

XXX.

Iuuen. sat 10.

... nulla aconita bibuntur
 Ficilibus, tunc illa time cum pocula sumes
 Aurata, & lato setinum ardebit in auro.

Piscator piscatorium rete è mari extrahens maiores quidem pisces habuit, eosque in
 terram expandit; minores vero pisciculi effugere in mare. Apologus nam plerumque
 Magna ruunt, inflata, crepant, tumefacta premuntur.

Gefellen,

GEfellen, die hier stille staet,
 Ey fiet eens watter omme gaet,
 Besiet het yser en het stael,
 Besiet het ander slecht metael,
 Daer loot en tin om hooghe dryft
 Daer fietmen dat het gout in blyft,
 Daer isset dattet fincken moet,
 Gelyck een back-steen inde vloet,
 Vraecht ymant nu vvat dit beduyt?
 Die trecker desen regel uyt,
 De groote lieden draghen last,
 De groote lieden raecken vast,
 De groote raecken in gequel
 Daer veeltijts eenigh slecht gesel
 Magh sonder noot en sonder nyt
 Af leven sijnen ganschen tyt.

Siet! als de lucht met donder raest,
 Of dat de vvint gevveldigh blaest,
 Soo vvorter niet soo seer gequelt,
 Soo vvorter niet soo licht gevelt,
 Als yet dat hoogh is op gegroeyt,
 Maer t'laeghe dal is ongemoeyt,
 Want noyt en trof de donder-slagh,
 Dat neder opter eerden lagh.

Horat. lib. 2, od. 10.

S*Æpius ventis agitatur ingens
 Pinus, & celsæ grauiore casu
 Decidunt turres feriuntque summos
 Fulgura montes.*

Hhh 3

ЕХОРАН

Gracum Epigramma Erasmus noster sic vertit.

Aiaci datus ensis ab hectore, baltheus Aiace
Hectori, utrique suum donum erat exitio.
Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,
Qua studij specie fata necumque ferunt.

De

DE
E
Een
Engo
Siet vvat
Hy leyt
Ach
De git

C
Dixit; e
Hofis
Ofia non
Hes m
Suspecte f
Si quis a

L
Vera
In
At semel a
Semper a
Concer eat, r
Quidquid
Concha tibi m
Hoc satis

DE kreeft can met geweld den oester niet gewinnen,
 En daerom gaet het dier een loosen vont versinnen,
 Een key van schoone verf hy vanden oever raect,
 En goyt die inde schelp, ter vvyl fy leyt en gaect:
 Siet vvat een slim geschenck ! siet daer den oester open !
 Hy leyt als sonder kracht, sijn vis vvort uyt gesopen:
 Ach ! tis vermomde gunst dic ons in lijden brenghet,
 De gift, die is vergif vvanneer een vyant schenct.

ΕΧΘΡΟΝ ΔΟΡΑ ΔΟΡΑ.

Clausula diu frustra luctatus ad ostrea cancer,
 Vincere quod nequeas viribus, arte cadet,
 Dixit; Et ripa mitidos legit ore lapillos,
 Hostis abest, ad sunt munera, pande fores.
 Ostia non claudenda patent, vorat ostrea Cancer
 Hei mihi! quam nocuum munera virus habent.
 Suspecta fuga dona manus, latet uncus in escâ;
 Si quis ab hoste capit, munera funus erit.

Aliter.

Libera concha domum clauditque aperitque vecissim,
 In gremium donis dum modo non sit iter;
 At semel admissus, Cancro jaciente lapillus
 Semper ad obsequium recta patere iubet:
 Cancer eat, redeat, spoliet, rapiatque, feratque,
 Quidquid agat, nequit, heu! claudere Concha domum.
 Concha tibi mulier nequam sit Cancer adulter;
 Hoc satis est, lector, cetera mente nota.

IMPROBITAS

IMPROBITAS PÆNA IPSA SVI.
XXXII.

Flit pecus ignanum, sit fucus, inutile pondus,
 Dum pueros nocnâ cuspide pungit apis;
 Quæ ferit, ecce! perit; dat vulnera, fertque vicissim.
 Sed grauius vulnus vulneris autor habet.
 Qui malas est alijs, sibi pessimus heu quibus intus
 Improbitas fureis exagitata fremit!
 Tuta potest mens esse, nequis secunda nefandis;
 Nam sibi mei tortor mens mala semper adest.

VVanneer

65
VV Anneer de felle By geneyght om haer te wreken,
Heeft met haer boofe ftrael een teere maeght ge-
steken,

Schoon fy de vrijfter quetst, fy gaet haer angel quijt,
Sy wort een dorren holm, en dat voor alle tijt.
Dit is de rechte loon van die een ander plaghen,
Dat sy het meefte leet in haeren boofem draghen;
Een boof-wicht, wien hy quelt, hy quelt fijn eyghen geeft,
Want fchoon hem niemant jaeght foo is hy doch bevreesft.

D*Vm legit ore fauos dum prata nemusque pererrat,
Non sibi non alijs noxia viuit apis;
Cuspide sed teneras postquam ferit illa puellas,
Hac semel amiffa nil nisi fucus erit.
Vita cui studijs abijt iuuenilis honestis,
Huic vigor extremum perstat ad vsque diem:
At leuis in luxu cui turpiter abta iuuentus,
Huic dabit estatum curua senecta latus.*

Anders.

SOo langh de snelle By gingh om de bloemtjens sweven,
Soo leyd' het geeftigh dier een fris en vrolick leven,
Maer doen het metten ftrael de jonghe maeghden fack,
Doen bleef het sonder kracht en vuyter maten fwack.
Wat heeftet menigh man, doch al te laet, verdrotten
Dat hy, eylaes! te vrough fijn pijlen had verschoten;
Hoe menigh vvorter ftram, door al te rap te fijn!
Siet! nae te blijden jeught, foo coomt gevvisse pijn.

Iii

LACIT

Non rubus enulsâ lanugine compleat hamos,
 Vellera ni dumis affricuisset ouis:
 Ach! quoties fures, quoties occasio mæchos
 Fecit, & obscenas suasit inire vias:
 Cum scelus ambiguum est nec adhuc stat certa voluntas,
 Impellit dubias fasque locusque manus.
 Hic mihi vis bonus est, nec simplice laude canendus;
 Qui bonus est tuto, cum malus esse potest

Ey

Vitare peccatum, est vitare occasiones peccati.

EY segh eens, schaepje segh; wat isser al te klaghen
 Wat geefje doch de schult aen dese doren-haghen?
 Ic sie dat u de reys niet wel en is geluckt,
 Ic sie u beste vacht met vlocken uyt gepluckt;
 Maer hadje by den hoop of inde koy gebleven,
 Soo hadder niet een braem aen uvve vacht gevreven:
 Maer fiet! het Meysje riep als met een grammen sin,
 Hoe coom ic aenden boef? en liet hem sellef in.

V*elleris in tactum spinas violasse decorem
 Desine stulte bidens, noſte dieque queri;
 Veprelis num caula riget? desiste vagari,
 Nemo domi vellus qui tibi vellat erit.
 Auia sed petulans procul a grege lustra pererrans
 Iſpa rubos demens in tua damna vocas.
 Audaces corrupta manus licet vsque reclamet,
 Virginitas dominae prodicione perit.*

HOe can het doren-hout van ruychte suyver blijven
 De vvyl het dertel schaep daer aen beſtaet te vvrijven?
 Wie iſt dien niet en dorſt en niet met eenen drinct
 Wanneer de koele Wijn ſtaet voor hem op en ſpringht?
 Gelegen ſtont en plaets vervvecken quade ſtreken,
 Doet vlas en vier by een, het ſal terſtont ontſteken,
 Dies iſt een eerlick hert, een vroom en deſtich man,
 Die in ſijn vroomheyt blijft oock daer hy anders kan.

iii 2

JNVISA

INVISA NEMO IMPERIA RETINUIT DIV.
XXXIV.

Seneca,

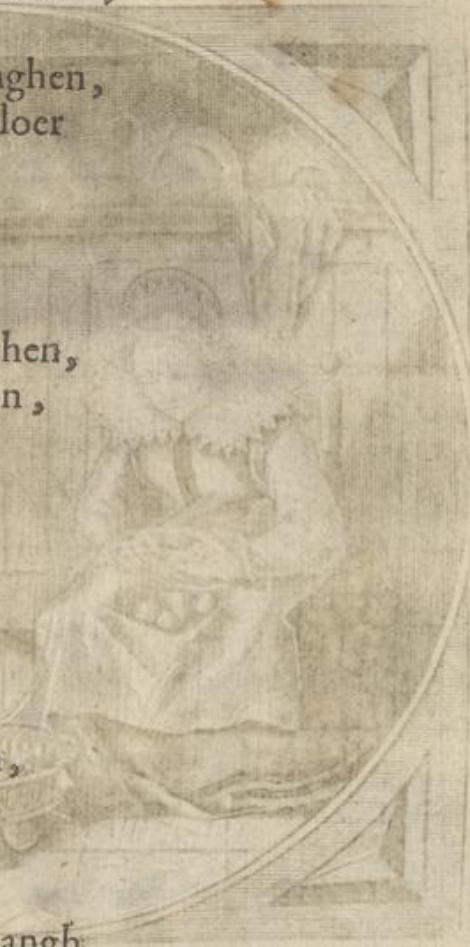
Qui vult amari languidâ regnet manu.

Salust.

Qui benignitate ac clementiâ imperium temperavere,
Hic candida & lata omnia fuisse.

Als

Als de most te nau bedwonghen
 Leyt en vvorstelt leyt en sucht,
 Sonder adem sonder lucht,
 Siet! dan doet hy vreemde spronghen,
 Siet! dan rieckt de gansche vloer
 Nae de dampen vande moer:
 Alle banden, alle duyghen,
 Die het vry het edel nat
 Hielden in het enghe vat,
 Moeten vvijcken, moeten buyghen,
 Voorde krachten vanden vvijn,
 Hoe gevveldich datse sijn.
 Als een Koningh vrye lieden,
 Op een ongevvooenen voet,
 Uyt een trotsen overmoet,
 Al te vinnigh vvil gebieden,
 Daer en is geen tvvyfel aen,
 Of ten moeder qualick gaen.
 Strenghe princen, harde vorsten,
 Die met al te nauvvven bant
 Drucken op het gansche lant
 Doen het al in stucken borsten.
 Want een rijk van enkel dvvangh
 Duert gemeenlijck niet te langh.

Imperium perit imperio.

Angusto dum clausa cado noua musta premuntur,
 Spiritibus pandit rima nec ulla viam,
 Profiliens tandem generosum carcere nectar
 Ambrosio totam proluxi nubre domum.
 Durius imperium sit libertatis origo,
 Imponant populo mollia frena duces:
 Abrogat imperium sibi qui nimis ardua poscit,
 Et sine lege gregem Rex sine lege facit.

lii 3

NISI

Senecc. Oct.
Regenda magis est
 Feruida adolescentia.

Horat. 3. Carm. 24.
 Et tenera nimis
 Mentem asperioribus
 Formanda studijs.

Virg. 3 Georg.

Tvos ad studium atque usum formabis agrestem
 Iam vitutos hortare, viamque insiste domandi,
 Dum faciles animi iuvenum, dum mobilis aras.

Kastagnen

371
K Astagnen sijn van desen aert,
Wanneer men haer te nauwe spaert,
Te nauw haer rauwe schorsche myt,
En inde sijden niet en snijt,
Dat sy dan even aenden heert
Geen nut en doen aen haeren weert,
Want, mits haer ongesneden huyl,
Soo berster al het voordeel uyl
Haer keeft verspreyt haer inde lucht
En laet de schellen sonder vrucht.

Dus gaeter dickmael met de leught,
Die noyt wil buygen nae de deught
In dien men laet het dertel kint
Gelijck men dat van eersten vint:
Want sonder hant daer aen te slaen
Soo berstet licht van enkel vvaen,
Dus vvie hier vvenst een nut gevvas
Die laet het niet gelijk het vvas.

Plutarch. in vita Themist.

Themistocli pedagogus dicere solebat, nihil mediocre futurus es, ò
Puer, nam aut magnum bonum eris reipublicae, aut magnum ma-
lum.

*Generosa indoles si accedat recta institutio magno bono est patria, sin
neglecta ad vitia degeneret ingens adsert malum.*

ACH

Ach frustra tentatur amor cum friget vterque.

XXXVI.

Ach! durus pater est, certam mihi scripsit amicam;
 Hanc ego non possum, cogor amare tamen:
 Cum subit illa mihi, gelidus stupor occupat artus;
 Nec minus illa suo pectore frigus alit:
 Alloquor hanc titubans, alio mens leua vagatur,
 Hæc quoque nil animo quam sua pensa gerit,
 Risit Amor, geminasque trahens sine lumine tadas,
 Hæc vestri ardoris simbolo, dixit, erunt.

Een

En, dien ick hier niet noemen
magh,

Die dede leestmael dit beklagh;
het dacht my nut dat ic het schreef,
Op dattet inde werelt bleef.

Mijn Vader is van hardē aert
Hy wil dat ic sal sijn gepaert
Met eene tegen mijnen sin,
Met eene die ic niet en min;
En sy is even soo gestelt
dat haer de liefde niet en quelt;
Want als ic met haer sprekē sal
Dan sie ic staegh mijn ongeval,
Sy is soo vreemt so wonder vys
Sy is soo cout gelijk een ys,
En als ic maer op haer en kijck,
Soo wort ic strax ooc haers ge-
lijck.

Ic bid u, Vader, vvat ic can,
En maect my geen bedwongen
man,

Men perft geen menschē tot de
trou,

Mē leyt geen vryers byde mou,
Mē paert geē vryster tegē danc,
Mē set geē liefde door bedvāc
Het vryen is en vrye saeck

Of anders isset sonder smaeck,
Dus, vader fooje vā my vvacht,

De vonkē tot eē nieu geslacht,
Wy tvvee gelieven even cout

En dienen niet te sijn getrou,
Want van tvvee keerflen son-

der vlam,
Noyt eenigh licht in huys en

quam.

Caricles, apud Achillem Statium,

Pater, inquit, divitijs inhians
Ingratum mihi affinitatem

Affectat: me miserum! pecunie

Traditor ut uxori mancipium sum

Vid. Cyprian. de spons. pag. 236.

Kkk

QVOD

QVOD GRAVE, DELECTAT.
XXXVII.

Juvenal. sat. 13.

... Dicimus autem.

HOs quoque salices qui ferre incommoda vite
Nec iactare iugum vitâ potuerunt magistra

Sil. Ital. lib. 10 Belli pun.

HOs mulcens quæsit Fabius, de forme docebat
Cladibus irasci, vulgumque arcebat ab ira;
Aduersis etiam frangi non esse virorum.

De

DE feyl-steen is een edel dingh,
 Vermits hy noyt aen stroo en hingh,
 Vermits hy noyt en is soo dvvaes
 Te moeyen met een vijse-vaes,
 Maer treckt alleen het vvichtigh stael
 Of eenigh ander svvaer metael,
 De deught die vvort dan eerst gevoet
 Als sy haer kracht gebruycken moet,
 Want sy is vuyter aert gepast
 Met hoogh beleijt, en svvaren last.

Pingue solum lassat, sed iuvat iste labor.

A Spicis vt chalibis trahat ardua pondera magnes,
 Huic leue si dederis stramen, inermis erit.
 Quid venamur opes, & vilia stramina mundi?
 Quidue voluptatum molle tenemus iter?
 Id pulchrum quod pondus habet petit ardua virtus
 Quodque leue est pretium non putat esse sui:
 Tunc magis effulget, magno cum constat honestum
 Enthea mens facili non amat ire via.

Kkk 2

... Judice

... Iudice vulgo
Non sapit infelix.
XXXVIII.

*Q*ui modo sole tepens vastos dabat ore boatus,
Mutus erit memnon, Phæbe reconde in bar
Qui modo dictus eras & doctus, & ore disertus,
Iam nihil eloquij, iam nihil artus habes,
Quærenti causam, vox hæc mihi verberat aures,
Qui nil solis habet, nil habet ille satis.
Scilicet ingenium fati hebetatur iniquis,
Lataque cum fugiunt dos sua quemque fugit.

Dact

DAer is wel eër een beelt geweest,
 Gelijkmen by de schryvers leeft,
 Dat, als de son daer over heen
 Met haer vergulde stralen scheen,
 Gaf vuyten mont een hellen klangh,
 En dat by wijlen uren langh
 Maer als daer nae de gulde vlam
 Haer schoone stralen vveder nam;
 Of dat de nedergaende son
 Niet meer daer over schijnen con,
 Dan bleef het beelt daer stille staen,
 Het scheen sijn vier vvas uytgegaan.

Dit sietmen noch aen menigh mensch,
 Want als het gaet naer herten vvensch,
 Dan is hy door syn klouck verstant
 Aensienlick door het gansche lant
 Want al vvat hem coomt uytten mont
 Dat hout men voor een klouken vont
 Maer als de gulde Sonne scheyt,
 Soo slaept terstont sijn gans beleyt,
 En al sijn lof die smelt als ys;
 Diet qualick gaet hiet nimmer vvijs.

Ouidius.

Ach! sensus cum re consiliumque perit.

Kkk 3

Vrijt,

Vrijt, daerje sijt,
XXXIX.

Fallitur ignotis, aut fallit amator in oris,

VT Cephalum Venetis fallat piscator in oris
 Praefigit parva lumina magna rati
 Mox piscis qua teda micat salit inque phaselum
 Cum ruit in predam navita promptus adest
 Quid tibi cum flammis cum sint tua regna sub undis
 Quid salus in in Cymbam stulte natare tuum est
 Nicipiat vel fraude capi vel fallere quemquans
 Errat in ignoto littore si quis amat.

Daer

DAer is een' visch van outs bekend,
Die blijft niet in sijn Element.
VVant als een visser, of sijn maet,

Op desen vis uyt vissen gaet,
Soo neemt hy noyt een listigh net,
Hy neemt geen loose suycken met,
Maer set een fackel op de snuyt
Van sijn bedriechelicke schuyt,
En kooft soo vletten op den stroom,
Daer krijght de vis een minne-droom,
VVant als hy siet dien schoonen glans,
Soo keurt hyt voor een goede kans,
En, mits hyt t' listigh vier bemint,
Soo kooft hy swemmen voordien wint
En springht dan veerdigh inden boot,
Dat is, te midden inden noot;
VVant met de malle springht geschiet,
De visser staet niet slecht en siet
Maer grypt terstont de sorten vis,
Die moet dan blijven daer hy is,

Al wie uyt heeten minne-brant
Gaet vryen uyt sijn eyghen lant
En aengedreven vande lust,
Begeeft hem naer een vreemde kust,
Daer hy de gronden niet en kent
Daer hy de lucht is onghewent,
Daer hy al siende niet en siet,
Die kooft wel licht in groot verdriet,
VVant hy is dickmaels opegevat
Eer dat hy recht ter neder sat
En als de kans eens is gewaeght
Dan is het al te laet geklaeght,
VVel vryers, hoort een cort beslyt,
En treckter desen regel tyt,
VVic als hy vryt, te verre vlieghet
Die wort bedroghen, of bedrieght.

QVOD

QVOD LATET, ID PRESTAT.
XL.

Augustin. de bono coniugali.

IN bono licet annoso cōingio & si emar-
cuerit ardor atatis, inter masculum &
feminam, viget tamen ardor charitatis
inter maritum & uxorem.

Salustius.

Preclara facies, magna divitiæ ad hæc
vis corporis, & alia huiusmodi om-
nia brevi dilabuntur; at ingenij præclara
facinora, sicuti anima, immortalia sunt.

Al

Al wat ymant inde roos
 Voor sijn ooghe-lust verkoos,
 Aerdigh wit of purper-root,
 Dat is inder haesten doot,
 Dat is inder haest gedaen,
 Dat is inder haest gegaen;
 Maer de reuck, haer beste deught,
 Die behout haer eerste jeught;
 VWant al licht de teere bloem
 Sonder eere sonder roem
 Siet! de geur, die binnen lagh,
 Is nu beter alse plagh.

Alwat schoon of aerdigh hiet,
 VWatmen aen het ooghe biet,

Dat vergaet in korten slont,
 VWant ten heeft geen vasten gront;
 Maer een stiel een saght gemoet,
 En het vorder innigh goet,
 Dat is t'gunt sijn wesen hout,
 Schoon alwort het lichaem out,
 Schoon het nietigh vleys bederft
 En het weeligh bloet versterft.

Ghy dan, souckte je waere vrenge,
 Souckt alleen de waere deught,
 Souckt alleen dat binnen schuylt,
 Niet dat uyt de leden puylt,
 VWant alwat het ooghe siet,
 Is in haest maer enkel niet.

Non Peccant tantū illi qui vxorem ducunt in eum finem
 vt pulcritudinem eius delibent, sed etiam politicè male
 agunt, nec suis commodis satis prospiciunt, sicut enim amicitia
 quę in voluptate fundata est, instabilis vocatur, Aristoteli 8.
 Ethicor., eo quia voluptas cum ætate mutatur in horas: ita &
 amor coniugalis fixo nequit herere pede quę tam fugaci immi-
 titur fundamento.

CVr desidero Bibulæ fertorius ardet?

Si verum excrutias facies non vxor amatur,

Iuven.
 Sat. 6.

Tecs rugæ subeant & se cutis arida laxet
 Fiant obscuri dentes oculique minores
 Collige farcinulas dicet libertus, & exi
 Iam gravis es nobis.

LII

VT

Amplexus hederam viridi dare dixeris vltimo
 Dum ramis ramos ambitiosa ligat,
 Arbor at, in fido nimium dum fidit amico,
 Non expectato funere raptā perit.
 Ne quemquam patiāro tibi nimis esse sodalem,
 Ante fides hominis quam sit aperta tibi;
 Sepe sodalitij sub imagine perdit amicum,
 Non satis ex vero si quis amicus erit.

VVannccr

VAnneer het klim de boom omvanght,
En om sijn gulle tacken hanght,
Of aen sijn groene schorse kleeft,

Het schynt al waer het vry beleeft,
Het schynt (nae datmen buyten siet)
Dat t'kruyt den boom sijn liefde biet;
Maer daer het ooghe niet en gaet
Daer schuylt, o vrient daer leght het quaet
Daer isset dat het dieper grijpt,
Daer isset daer het harder nijpt;
In voughen dat het jeughdigh hout
VVort dorr, en voor sijn jaren out,
Daer staet het dan, gelijk een stock,
Gelijk een leven-loofen block,
Bedroghen van een loofen vrient
Die noyt soo ver geloofst en dient.

Ghy, die u in dit groote wout,
Dat is hier inde weere hout,
VVeet dattet niet al vrienden sijn
Die op u lacchen, na den schijn,
Maer hout dat onder soet gelaet
Schuylt dickmael niet als eyghen baet,
Of dat oock onder soete jock
VVel somtijts steeckt een oude wrock,
Ghy daerom geeft u liefde niet
Aen yder die u liefde biet
Maer eerst op alle saecken let
Fer datje sucht of gunste set,
VVant die te licht een vrient verkieft
VVel licht sijn vrient en al verliest.

Achilles apud Homerum 1. Iliad.

IS mibi iuxta inuisus ut atri limina ditis,
Qui verbis aliud prodit quam mente volutat.

Lll 2

Haeft

Haest en is geen spoet , Veerdigh rijck en is niet goet.
XLI.

Latinum dictum.

Celeritas in famis naufragij.

Gallicum Proverbiu.

Q *Vi en un an veut estre riche, à la moitie on le pend.*

Ghy

GHy vrient, die hier dees Ente set,
 Hebt op u stuck niet wel gelet;
 Want wieder oyt een grooten tack
 Op eenigh jeughdigh boomken stack,
 Om dat als met een snelle vlucht
 Te brenghen tot een raffe vrucht,
 Die gaet voor seker al te ras,
 En mist voor eeuwich sijn gewas;
 Ghly gaet vry tragher, weerde vrient;
 Dat is dat hier, en elders dient.

Wie oyt sich met een snellen spoet
 Wil brenghen tot een maghtigh goet,
 En pooght in haesten rijck te sijn
 Die vint sich veeltijts inde pijn,
 In noot, in droef heyt, in gevaer,
 En mist het dickmael allegaer,
 Tis seker, al te veerdigh rijck
 Js selden sonder ongelijck;
 Maer goet dat traegh en lancaem vest,
 Dat is de menschen alderbest.

Hispanicum Adagium.

P*Poco a poco van a lexos ij corriendo a mal lugar.*

Gallicum Adagium.

Peu a peu va-on bien loing, & en courant en mauvaise place.

CYPIDINIS LOCULI PORRO VINCTI
XLIII.

Cupidinis loculi, porro virgini.

Pinea nux dura circum vallatur amictu,
 Et rigido clausas cortice serunt opes;
 Si tamen hanc tepido foueat modo flamma calore,
 Nucleis è facili cortice sponte fluet;
 Qui modo diuitias tenebris damnabat auarus,
 Inque cauam nummos defodiebat humum,
 Prodigus effusis vomit aurea dona crumenis;
 Vnde sit hoc? Gelidum pectus amore calet.

Of

Of schoon de vruchten vanden Pijn
 Soo hart, gelijk als keyen, sijn,
 In voughen dat een handigh man
 Daer uyt geen noten krijgen can,
 Al slaet hy daer op menigh mael
 Met yser of met vinnigh stael,
 Nochtans, dit alles omverlet,
 Soo ghy die voor den viere set,
 En laetse daer een wyle staen
 Gewis de block sal open gaen;
 Het vier dat heeft een wonder cracht
 Het maeft ooc harde quaesten sacht,
 Het koockt en stooft, het leyt en werct,
 Meer als het oogh van buyten merct,
 Maer letter op, wy spreken hier,
 By sonder van het minne-vier,
 Ic heb vvel eer een man gekent
 Tot sparen vuyter aert gevvent,
 Hy vvas soo boven maten vreck,
 Hy at by nae sijn eyghen dreck,
 Hy sloot het op al vvat mer at,
 Maer boven al sijn ouden schat,
 Al vvat hy deelde, vvat hy vvon,
 En sagh schier noyt de gulde son,
 En sagh geen stralen vande maen,
 Maer moeste staegh gesloten staen;
 Geen vrient, of maegh, of schamel bloet,
 En conde buyghen sijn gemoet
 Dat hy van hem yet trecken sou
 Voor hongers-noot of strenghe kou;

En

En of hem schoon een koorts bevanght
 Die hem tot aen de siele pranght,
 Hy lijt de steken vande pijn,
 Hy wil geen vyfen Medecijn,
 Geen vuylen apotekers dranck,
 Hy braeckt alleen maer vanden stanck;
 Dan vrienden daer en schortet niet,
 Maer gelt te geven is verdriet.

T'geviel eens onder dit beslagh,
 T'geviel eens op een blijden dagh,
 Dat onse vreck soo verre quam,
 Daer hem omvingh een snelle vlam,
 Een felle strael, een innigh vier,
 En t'quam hem van een gheestigh dier,
 Dat waft dat hem in haest becroop,
 En sachtjens in den boesem sloop.

Siet daer terstont een vreemt beleyt,
 Siet daer een selsaem onderscheyt,
 Siet eer het ymant denken can
 Jan Tayaert is een ander man;
 De beurskens van sijn groote tas,
 De laykens van sijn gansche eas,
 Sijn hant, die eerst soo vinnigh sloop,
 En noyt aen ymant gunst en boot,
 Die ginghen open al te mael
 Juyft soo ghelijck een Sonne-strael
 Een treurigh bloemken open trect,
 Dat met den rijm lagh over dect;
 Hy biet, hy schenct, ment weet niet hoe,
 Hy geeft gelijk een meysche Koc,

Hy

Hy

Hy
Alw
En
En
En
En
En
Alw
De
En
Die
Vo
Die
Te
Va
Da
Da
Da
Sij
M
Dac
Der
Het
Een
Wa
Men
Hoc
'Ke
Bequa

Hy fent geduerigh aende maeght
Alwat de Ionckheyt vvel behaeght
Een schoone Pluym, een franse beurs,
En stoffe tot een onder keurs
En syde bloemen dier gekocht,
En stricken nae de kunst gevvrocht,
En rieckend' poeyer voor het haer,
En hantschoen, meer als seven paer
Aluyt het weeligh Britten-lant,
De beste diemen immer vant;
En dan noch dinghen sonder end
Die ons Parijs te kopen sent;
Voor al ooc frayheyt hier gemaect,
Die vry vvel nae den gelde smaect,
Ten cersten ketens menigh fout
Van dit en dat, van enkel gout
Dan vvayers met een goude steel,
Dan schoone peerels om de keel,
Dan baggen die aen alle cant
Sijn als geboort met diamant.

Maer daer en blijftet geensins by,
Daer coomt al meer uyt dit gevry
De miltheyt gaet men vveet niet vvaer,
Het krijghter al een nieuwve laer.
Een mart-stuck, of een kerre mis,
Wat maer ontrent de vryster is,
Men fouct maer oorfaeck over al
Hoe datmen eerlick geven sal;

'Ken vveet niet vvaermen defen man
Bequamer by gelijcken can

M m m

Als

90
Als met de vrucht dien harden quast,
Die aende steyle Pijnen vvast;
Vermits die noyt eens open gaet
Dan alse by den viere staet.

Niet dat een stramme beurs ombint
Als Venus en haer dertel kint;
Want vvieder past op haer gebot
Die krijght een kasse sonder slot;
Maer boven al een oude vreck
Die is hier uyster maten geck,
Want tis van outs dat out en mak
Is uytgelaten boven al.

Sufficit vna.

F*Vnditus herentes extirpet in arbore ramos,
Quisquis adoptiua germina frondis amat.
Funditus ille vagos animo deturbet amores
Germina legitimi quisquis amoris amat.
Vt bene legitimi constant tibi foedera lecti,
Tollenda est animo turpis amica tuo.
Vna voluptatis partem ferat, vna doloris,
Vna tibi lecti sit comes, vna cibi:
Cum satis vna domus. Coquus vnus, & vna catella,
Cur ferat det sociam que sociata tibi ē.*

Als

Als het Entjen is geset
 Alle tacken doen belet,
 Daerom vvat ter sijden groeyt
 Dient ten nauften afgesnoeyt,
 Maer dat nae de hemel vvaft
 Daerop dient te sijn gepast,
 Want dat inder hoochten siveeft
 Dat is dat de vruchten geeft.

Rechte stamme, Christen mensch,
 O! besnijt u aertsen vvensch,
 Wat behaeght u dit en dat,
 Groote staten, groote schat?
 Ach! dat al is anders niet
 Als dat van ter syden schiet;
 Als dat enkel hinder doet
 Datje niet en vvort gevoet,
 Datje, met een volle sucht,
 Niet cont stygen inde lucht,
 Weert dan van u gave stam
 Al vvat u het voetsel nam.

Siet! dit is de vvaere leer,
 Een is noodich, sonder meer.

Sufficit vnum.

Q*Vid mihi vobiscum est, humiles mala pondera rami?
 Vos aliquis lateri demetat ense meo:
 Nulla datis, vel si qua datis, non mitia poma,
 Non pyra, non vobis aurea mala rubent.
 Ille mihi, recto qui tramite vergit in astra,
 Surculus ille mihi solus alendus erit.
 Dummodo se mihi det, tollat Deus, omnia tollat
 Tollere me prohibet quidquid in astra caput.*

F I N I S.

Als het Entjen is geset
 Alle rassen doen beler
 Dactom was ter liden groeyt
 Dier tenpantentelglooyt
 Maer dat dat de kintel was
 Dactop dient te liden gepalt
 Want dat inder hoedten lvecht
 Het is dat de vnschten geest
 Hoede lstante Conlken lvecht
 O vnschten waken vnschten
 W vnschten lvecht die ceter
 Groote lstante groote lstante
 Ach dat lstante lstante
 Als dat van lstante lstante
 Als dat enk lstante lstante
 Dactop niet en vrent vrent
 Dactop niet en vrent lstante
 Vrent niet en vrent lstante
 Vrent niet en vrent lstante
 Al vrent niet en vrent lstante
 Vrent niet en vrent lstante

F I N I S

Tollere me prohibet quinquid in astris capite.

Quomodo se mori dat, tollat lstante omnia tollat
 Statuunt lstante lstante lstante
 Illi vrent, vrent que vrent vrent in astris
 Morte, non teneat cum vrent vrent
 Vrent, vrent vrent vrent vrent vrent

A
 Frizna
 Elt
 Virgin
 Nos
 Me du
 Ded
 Talia d
 Nos
 Phyllis
 Jac
A
 Elle l
 Doven
 Il faut p
 Certe il t
 Pour sc
 Depuis r
 Guide to
 Et d'efre
 Car on en
 Lesquelles
 Ce pendan
 Phyllis plei
 Et parle la
 D'une g